

IMDi
Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

Rapport om bruk av midler på kap. 821, post 71 Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet – 2015

Innhold

Innledning.....	2
Deltakelse og tillit.....	3
Deltakelse i samfunnet.....	3
Tillit.....	4
1. Frivillig virksomhet i lokalsamfunn som bidrar til deltakelse, dialog og samhandling.....	5
Driftstilskudd til lokale innvandrersorganisasjoner.....	5
Tilskudd til frivillig virksomhet i lokalsamfunn.....	6
Samlet oversikt over driftstilskudd og aktivitetsstøtte.....	6
Omlegging av ordningen fra 2015.....	7
Rapportering fra Groruddalen og bydel Søndre Nordstrand.....	7
Eksempler på gode tiltak.....	8
2. Nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet.....	8
Eksempler på gode tiltak.....	10
3. Holdningsskapende/forebyggende arbeid mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlig begrensning av unges frihet.....	10
Eksempler på gode tiltak.....	12
4. Informasjons- og veiledningstiltak rettet mot innvandrere.....	13
Del 1 - Informasjon om det norske samfunnet rettet mot arbeidsinnvandrere og personer som ikke omfattes av introduksjonsordningen.....	13
Eksempler på gode tiltak.....	15
Del 2 -Aktiviteter knyttet til intensjonsavtaler mellom IMDi og frivillige organisasjoner.....	16
Eksempler på gode tiltak.....	17
5. Innsats for særlig utsatte innvandrergupper.....	18
Eksempel på godt tiltak.....	18
Litteraturliste.....	18

Innledning

For å styrke integreringen av personer med innvandrerbakgrunn, gir Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) hvert år tilskudd til frivillige organisasjoner. I 2015 forvaltet IMDi tilskuddsordningene på vegne av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). Tilskuddsordningene ligger under kap. 821, post 71, og er rettet mot innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet¹.

---

¹ Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (2014-2015). Prop. 1 S, side 59 - 62.

I 2015 lå følgende tilskuddsordninger under denne posten:

1. Frivillig virksomhet i lokalsamfunn som bidrar til deltakelse, dialog og samhandling
2. Nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet
3. Holdningsskapende/forebyggende arbeid mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlig begrensning av unges frihet
4. Informasjons- og veiledningstiltak rettet mot innvandrere
5. Innsats for særlig utsatte innvandrergrupper

Det er formulert egne målsetninger for hver tilskuddsordning. Disse vil det bli redegjort for nærmere i gjennomgangen av hver enkelt ordning. Det kan likevel argumenteres for at alle de fem ordningene har noen felles, overordnede målsetninger. Det å øke innvandrerbefolkningens *deltakelse* i, og *tillit* til, det norske samfunnet, kan sies å utgjøre felles målsetninger. Gjennom for eksempel å forebygge sosial kontroll og å bidra til økt myndiggjøring av utsatte innvandrergrupper, vil man kunne gjøre målgruppen bedre rustet til å delta i samfunnet på lik linje med andre, og at dette vil kunne generere økt tillit til samfunnet. I tillegg til å rapportere på hvordan tilskuddene bidrar til å nå de konkrete formålene for hver av tilskuddsordningene, vil vi derfor ha et spesielt fokus på hvordan tilskuddene har bidratt til å skape økt deltakelse og tillit blant innvandrerbefolkningen. Hver enkelt gjennomgang vil også redegjøre for hva som er oppnådd av konkrete tiltak og aktiviteter i 2015, og det vil presenteres eksempler på gode tiltak.

Deltakelse og tillit

Frivilligheten er en av bærebjelkene i det norske samfunnet, og deltakelse i frivillige organisasjoner er en viktig del av borgernes sosialisering inn i samfunnet. Det frivillige organisasjonslivet spiller en viktig rolle for utviklingen av sosial kapital, hvor tillit er en sentral del (Ødegård 2010:13). På grunn av den høye organisasjonsdeltakelsen og det høye tillitsnivået, blir Norge fremstilt som et land med høy grad av sosial kapital (ibid.). Deltakelse og tillit henger således sammen. Slikt økt deltakelse i samfunnet kan bidra til å skape større tillit hos målgruppen, vil også økt tillit kunne bidra til at man øker sin deltakelse. Manglede tillit vil for eksempel kunne fungere som en barriere for deltakelse. En måte å øke deltakelsen på vil da være å bygge opp tilliten hos den aktuelle målgruppen, slik at terskelen for fullverdig deltakelse i samfunnet senkes.

Deltakelse i samfunnet

Norge ligger i verdenstoppen når det gjelder deltakelse i frivillige organisasjoner. Selv om innvandrerbefolkningen i Norge har lavere deltakelse enn majoritetsbefolkningen, ligger også deres deltakelse i verdenstoppen (Segaard 2011:13). Slik deltakelse gir tilgang til nye nettverk, som igjen kan virke som et springbrett ut i arbeidslivet og det øvrige samfunnslivet. Økt deltakelse og større sosialt nettverk er også forbundet med bedre psykisk og fysisk helse. IMDis tilskuddsordninger søker å stimulere innvandrerbefolkningen til økt deltakelse på flere nivåer, både i innvandrerorganisasjoner, i de etablerte norske organisasjonene, på tvers av organisasjonene og på samfunnets øvrige arenaer som er viktige for integreringen.

Ettersom en del minoriteter har en større barriere for deltakelse i frivillige organisasjoner, er det viktig at tilskuddsordningene bidrar til å senke barrierene for slik deltakelse. Det har blitt pekt på at manglende språkferdigheter, kort botid, sosioøkonomiske faktorer, mistillit og manglende kunnskap kan fungere som barrierer som hemmer minoriteters deltakelse i frivillige organisasjoner (Segaard 2011:17-18,25). I tillegg vil sosial kontroll og begrensning av frihet kunne virke som en barriere for fullverdig deltakelse i samfunnet.

For noen vil større veiledning om det norske samfunnet kunne bidra til at de oppnår større deltakelse i arbeidslivet (tilskuddsordning 4). Det har blitt påpekt at

innvandringsorganisasjoner kan fungere som brobyggere og springbrett for minoriteters tilknytning til samfunnet (Segaard 2011). En del flyktninger kan ha en mindre barriere for deltakelse i innvandringsorganisasjoner enn i mer tradisjonelle organisasjoner. Innvandringsorganisasjoner kan også bidra med å skape møteplasser på tvers av etnisitet og kultur. Driftstilskudd til innvandringsorganisasjoner vil kunne bidra til at medlemmene får tilgang til flere aktiviteter og får muligheten til å knytte større sosialt nettverk (tilskuddsordning 1). Å bidra til økt myndiggjøring av personer som er utsatt for ekstremkontroll vil gi disse personene større muligheter til å velge egne veier for deltakelse i samfunnet (tilskuddsordning 3 og 5). Forskning viser at lokale møteplasser og nettverk har positive effekter på muligheten for å komme over i arbeid (Søholt, Tronstad og Bjørnsen 2014). Slike lokale møteplasser bidrar også til å skape tillit og samhørighet mellom innvandrere og majoritetsbefolkningen (Ødegård, Loga et. al 2014). Støtte til slike møteplasser og aktiviteter på tvers av bakgrunn i lokalsamfunn vil kunne gi innvandrere tilgang til nye og større nettverk og informasjon om nye muligheter for deltakelse (tilskuddsordning 1). Informasjon om muligheter for deltakelse i frivilligheten er spesielt viktig, ettersom mange innvandrere oppgir at de er usikre på hvordan de kan bli aktive (Eimhjellen & Segaard 2010:42). Medlemskap i en organisasjon gir medlemmene visse demokratiske rettigheter, som mulighet til å påvirke organisasjonen. Det har blitt påpekt at innvandrerbefolkningen i mindre grad er representert gjennom medlemskap eller formelle posisjoner i organisasjoner, og dette har blitt sett på som et større problem enn eventuell manglende deltakelse i frivillig arbeid (Wollebæk & Sivesind 2010:50). En del tradisjonelle norske organisasjoner kan også ha organisatoriske barrierer knyttet til kultur og uskrevne normer og verdier, og det er viktig å være bevisst på dette når man prøver å nå ut til nye grupper i samfunnet (Segaard 2011:19). Å oppfordre de store etablerte organisasjoner til å senke barrierene for at personer med minoritetsbakgrunn blir medlemmer og at flere med minoritetsbakgrunn får stillinger og verv i organisasjonen, er derfor viktige virkemidler for å øke minoriteters deltakelse (tilskuddsordning 4). Flere nasjonale ressursmiljøer har et stort kontaktnettverk i innvandrerbefolkningen, og er blant annet opptatt av å formidle innvandreres erfaringer og synspunkter når det gjelder deltakelse i samfunnet (ordning 2). Disse organisasjonenes tiltak kan bidra til å styrke minoriteters deltakelse i samfunnet. Som en arena for sosial integrasjon, bidrar deltakelse i det frivillige organisasjonslivet til økt mellommenneskelig tillit (Segaard 2011:36). Det er derfor en nær sammenheng mellom deltakelse og tillit.

Tillit

Diego Gambetta (1988:217, min oversettelse) definerer tillit slik: «Når vi sier at vi har tillit til noen eller at noen er troverdig, mener vi implisitt at sjansen for at vedkommende vil utføre en handling som er fordelaktig, eller i det minste ikke skadelig, for oss er høy nok for oss til å vurdere å inngå samarbeid med vedkommende.» I likhet med mange andre definisjoner av tillit, angir denne definisjonen at tillit er en viktig forutsetning for samarbeid, og dermed deltakelse.

Tillit er en form for sosial kapital, og betraktes som en ressurs både for enkeltindivider og for samfunnet (Ødegård 2010:12-13). Tillit er også en sentral forutsetning for integrasjon (Segaard 2011:36). Økt deltakelse i sosiale nettverk der man opplever gjensidig tillit bidrar til å gi deltakerne økt mellommenneskelig tillit. I litteraturen på feltet skilles det mellom sammenbindende tillit og overskridende tillit (Ødegård 2010:32). Sammenbindende tillit er tillit mellom personer med felles kjennetegn, som for eksempel etnisitet, språk, kultur eller religion. Foreninger basert på slike kjennetegn, slik som mange av innvandringsforeningene, kan bidra til å styrke denne formen for tillit. Overskridende tillit er tillit mellom mennesker med ulik bakgrunn eller kjennetegn. Slik overskridende tillit skapes når det knyttes bånd på tvers av slike skillelinjer (Ødegård 2010:32). Det finnes således nettverk som virker sammenbindende og nettverk som virker overskridende. Begge deler er viktig, og de trenger ikke å stå i noe motsetningsforhold. En del innvandrere kan ha en mindre barriere for deltakelse i innvandringsorganisasjoner enn i mer tradisjonelle organisasjoner, og disse

(innvandrersorganisasjonene) kan fungere som et springbrett for videre utvikling mot overskridende tillit. Derfor kan slike foreninger ha en brobyggende rolle for medlemmenes deltakelse i andre organisasjoner og i samfunnet for øvrig.

For IMDi som tilskuddsforvalter er det viktig å støtte opp under tiltak som bidrar til overskridende tillit. Men for å oppnå dette, vil det være hensiktsmessig å støtte tiltak som bidrar til sammenbindende tillit. Eksempel på dette er driftsstøtte til innvandrersorganisasjoner. Målet bør samtidig være å styrke deres brobyggende rolle, slik at de bidrar til overskridende tillit, og dermed er integreringsfremmende. I motsatt fall kan man risikere at man støtter organisasjoner som virker segregerende, og som ikke er åpne for kontakt med andre grupper eller samfunnet for øvrig. Dette vil kunne bidra til å svekke tilliten til det norske samfunnet. Som tilskuddsforvalter kan IMDi legge til rette for at det skapes møteplasser og aktiviteter i lokalsamfunn på tvers av ulike grupper i befolkningen, og dermed bidra til å skape overskridende tillit.

1. Frivillig virksomhet i lokalsamfunn som bidrar til deltakelse, dialog og samhandling

Denne tilskuddsordningen er todelt, og gjelder støtte til drift av lokale innvandrersorganisasjoner og støtte til frivillig virksomhet i lokalsamfunn. Formålet med driftstilskudd til lokale innvandrersorganisasjoner er å medvirke til og styrke deltakelsen i organisasjonslivet og i sosiale nettverk for denne delen av befolkningen. Formålet med støtte til frivillig virksomhet i lokalsamfunn er å skape møteplasser og aktiviteter i lokalsamfunn på tvers av ulike grupper i befolkningen, samt at tiltakene skal være knyttet til integrering av personer med innvandrerbakgrunn. Begge tilskuddene skal medvirke til å skape økt tillit til, og tilhørighet i, det norske samfunnet (Prop. 1 S 2014-2015).

I tildelingsbrevet til IMDi for 2015 ble det satt av kr. 12 334 000 til denne tilskuddsordningen. 2,3 millioner var øremerket til organisasjoner og aktiviteter i Groruddalen og bydel Søndre Nordstrand, som en del av områdesatsingene. Hoveddelen av midlene ble fordelt på de 20 kommunene som forvalter ordningen på vegne av IMDi.

Driftstilskudd til lokale innvandrersorganisasjoner

Som nevnt kan en del innvandrere ha en mindre barriere for deltakelse i sosiale nettverk hvor deltakerne deler felles kjennetegn, slik om etnisitet, kultur eller språk. Som ny i et land kan deltakelse i slike fellesskap skape trygghet og økt tillit, og samtidig tilføre deltakerne større ressurser og økt kunnskap om det norske samfunnet. Den sammenbindende tillit man kan få gjennom slik deltakelse, kan igjen bidra til å senke terskelen for deltakelse i andre fellesskap og i samfunnet for øvrig, og slik bidra til overskridende tillit, altså tillit på tvers av bakgrunn. Slik kan driftstøtten til innvandrersorganisasjoner ved siden av å styrke medlemmenes deltakelse i det etnisk, språklig eller kulturelt baserte organisasjonslivet også bidra til økt tillit og tilhørighet til det norske samfunnet. Rapporteringen for 2015 viser at flere av innvandrersorganisasjonene som får driftsstøtte også søker og mottar aktivitetsstøtte, hvis formål er å skape møteplasser på tvers av ulike grupper i samfunnet, og således kan bidra til å skape overskridende tillit. Slik kan de få en brobyggende rolle for medlemmene.

I 2015 søkte 150 innvandrersorganisasjoner om til sammen kr. 2 639 700,- i driftsstøtte over denne ordningen. Av disse fikk 120 innvandrersorganisasjoner innvilget driftsstøtte på til sammen kr. 2 240 993,-. Til sammen var det ca. 11 393 medlemmer som ble omfattet av denne driftstøtten. 3 kommuner ga ikke driftsstøtte gjennom denne ordningen i 2015: Arendal, Sarpsborg og Skedsmo. Arendal fikk ikke noen søknader om driftstilskudd. Sarpsborg fikk søknader om driftstilskudd, men har valgt å ikke prioritere dette tilskuddet. Skedsmo kommune gir driftsstøtte til innvandrersorganisasjoner gjennom en annen tilskuddsordning.

Tilskudd til frivillig virksomhet i lokalsamfunn

Formålet med denne delen av ordningen kan knyttes til teorien om overskridende tillit. Deltakelse i aktiviteter og tiltak med personer med ulik bakgrunn kan bidra til å skape overskridende tillit, og slik føre til økt tilhørighet til og deltakelse i det norske samfunnet. Gjennom å delta i aktiviteter sammen med folk med en annen bakgrunn enn en selv, kan man også knytte nye nettverk og få økte ressurser. Slike tiltak kan også bidra til å forebygge fordommer og mistillit mellom ulike grupper i samfunnet.

I 2015 mottok kommunene 394 søknader på til sammen kr. 21 195 892,- om aktivitets- og tiltaksstøtte. Totalt ble det innvilget 291 søknader på til sammen kr. 6 082 011,-. Av disse var 125 av søknadene fra innvandrersorganisasjoner, og disse mottok til sammen kr. 2 829 129,- i aktivitetsstøtte. Av de innvilgede søknadene kom således i overkant av 40 prosent fra innvandrersorganisasjoner. Flere av søknadene inneholdt flere tiltak, og totalt ble det gjennomført 399 tiltak. Innvandrersorganisasjoner sto for ca. 50 prosent av tiltakene, andre frivillige organisasjoner sto for rundt 45 prosent, og rundt 5 % av tiltakene var offentlige instanser ansvarlige for. Totalt deltok rundt 145 597 personer på disse aktivitetene og tiltakene.

Samlet oversikt over driftstilskudd og aktivitetsstøtte

Totalt fordelte de 20 kommunene kr. 8 323 004,- til drift- og aktivitetsstøtte i 2015. Det var kr. 673 181,- i ubrukne midler. I tillegg hadde IMDi satt av kr. 76 477,- til klagebehandling. Disse ble ikke anvendt. Oslo kommune har brukt kr. 939 880,- til å dekke administrative kostnader knyttet til forvaltning av tilskuddsordningen. Rundskrivnet gir ikke adgang til dette, og det er blitt gjort uten IMDis samtykke. IMDi følger opp dette. Likeledes har Ålesund kommune brukt kr. 22 026,- til å dekke administrative kostnader. Regnestykket ser dermed slik ut:

Driftsstøtte:	kr	2 240 993
Aktivitetsstøtte:	kr	6 082 011
Ubrukte midler:	kr	673 181
Adm. kostnader :	kr	961 906
Klaremidler IMDi:	kr	76 477
SUM:	kr	10 034 568

Oversikt over de 20 kommunene

Kommune	Tildeling	Organisasjoner som har mottatt driftsstøtte	Organisasjoner som har mottatt aktivitetsstøtte
Arendal	122 659	0	8
Bergen	979 766	18	22
Bodø	93 566	3	8
Bærum	476 307	2	3
Drammen	411 191	9	9
Fredrikstad	260 335	6	12
Gjøvik	82 197	1	4
Hamar	72 866	3	6
Kristiansand	314 181	6	8
Oslo	4 460 080	24	77
Sandefjord	148 052	3	3
Sandnes	321 702	11	11
Sarpsborg	200 114	0	29
Skedsmo	275 326	0	6
Skien	178 443	6	14
Stavanger	613 192	15	16
Tromsø	170 131	9	16
Trondheim	534 477	2	27
Tønsberg	115 928	1	8
Ålesund	127 008	1	4
SUM	9 957 523	120	291

Omlegging av ordningen fra 2015

I forbindelse med omleggingen av ordningen til å gjelde 20 utvalgte kommuner, har IMDi fått flere tilbakemeldinger fra frivillige organisasjoner som ikke lenger er søknadsberettiget, da de ikke er registrert i en av disse 20 kommunene. Kommuner som nå faller utenfor ordningen har også meldt fra om dette. Flere innvandrersorganisasjoner forteller at de på grunn av manglende finansiering risikerer å måtte legge ned sine tilbud.

Når det gjelder de 20 kommunene, så rapporterer de at de har fått økt kjennskap til de frivillige organisasjonene, særlig de små organisasjonene. For eksempel melder Bergen kommune at de allerede hadde samarbeid med de store organisasjonene i kommunen, men at de gjennom forvaltning av denne tilskuddsordningen har fått bedre kontakt med de mindre lokale organisasjonene. Det rapporteres også om tettere samarbeid med frivilligheten i kommunene. For eksempel melder Gjøvik om at de gjennom tilskuddsordningen har fått tettere dialog med de frivillige organisasjonene, og at det har vært snakk om å gjennomføre felles samarbeidsprosjekter. IMDi oppfordrer også kommunene til strategisk bruk av disse midlene i sitt integreringsarbeid. Dvs at kommunene bruker tilskuddsmidlene til å understøtte sine mål og prioriteringer. Tilbakemeldingen viser at kommunene gjør ulike prioriteringer tilpasset sine kommuner. For eksempel har Skedsmo kommune prioritert å bruke tilskuddet til noen få, store tilbud som når hele befolkningen. Kristiansand kommune har prioritert søknader som omfatter flere nasjonaliteter, for slik å skape møteplasser på tvers som kan bidra til kompetanseoverføring og nettverksbygning. Tromsø kommune bruker kontakten med innvandrersorganisasjoner til å rekruttere flere barn og unge til kultur- og idrettsaktiviteter i kommuner. Oslo kommune rapporterer at de har prioritert å gi tilskudd til tiltak som faller inn under kommunens prioriterte områder når det gjelder mangfold- og integreringsarbeid: utdanning, økt samfunnsdeltakelse, herunder deltakelse i arbeidslivet, og forebygging av rasisme og diskriminering. Skien rapportere at de gjennom å støtte sykkel- og svømmekurs for innvandrerkvinner bidrar til at de får økt frihet til å delta i samfunnet. Flere kommuner har også gitt støtte til tiltak som inkluderer norsktraining. For eksempel har Stavanger kommune støttet tiltak knyttet til språkopplæring, leksehjelp og kurs om norsk samfunnsniv. Målet er å gjøre det enklere for de med innvandrerbakgrunn å bli den del av det norske samfunnet.

Fra noen kommuner har det kommet tilbakemeldingen på at det burde vært avsatt midler til administrative kostnader knyttet til forvaltning av ordningen. Det er også noen kommuner som har gitt tilbakemelding på at de får små beløp, og at tilskuddet burde vært større.

IMDi arrangerte 1. september 2015 en konferanse for disse 20 kommunene, hvor formålet var å gi de økt innsikt i hvordan de kan samarbeide med frivillige organisasjoner. Her ble kommunene bedt om å ta med representanter for frivillige organisasjoner. 19 av de 20 kommunene deltok på samlingen, sammen med representanter for den lokale frivilligheten. Arrangementet ble gjennomført i samarbeid med Norges Idrettsforbund, og var vellykket. Kommunene ga tilbakemeldinger på at de opplevde det som nyttig og lærerikt.

Rapportering fra Groruddalen og bydel Søndre Nordstrand

Kr. 2 300 000,- av de de totale tilskuddsmidlene er øremerket til organisasjoner og aktiviteter i Groruddalen og bydel Søndre Nordstrand. Bydelene Alna, Bjerke, Grorud, Stovner og Søndre Nordstrand forvaltet kr. 460 000,- hver over denne ordningen i 2015. Totalt ble 111 søknader innvilget, og samlet innvilget sum var på kr. 2 296 000,-. Omtrent 25 av de innvilgede søknadene kom fra innvandrersorganisasjoner. Bydel Alna hadde kr. 4 000,- i ubrukte midler. Totalt 112 tiltak ble støttet.

Groruddalsbydelene rapporterer at midlene har gått til å støtte 86 tiltak. Disse har utløst mye engasjement blant beboerne og foreningslivet, og har skapt nye nettverk og

forbindelser mellom mennesker med ulik bakgrunn og også mellom ulike organisasjoner. Flere innvandrersorganisasjoner har også blitt mer synlige i den lokale foreningsfloraen. Eksempler på gjennomførte tiltak er: Bollywoodfestival, musikkverksted, aktiviteter i Verdensparken i regi av Bydelsmødre, FN-dag, barneskirenn og treningstilbud for eldre kvinner med minoritetsbakgrunn. Bydel Søndre Nordstrand rapporterer at i alt 26 tiltak er støttet. Eksempler på tiltak er: Jentekvelder, svømmeopplæring for jenter, oppstart av parsellhager, friluftaktiviteter for barn, motivasjonsseminar for foreldre og elever og dagravner, som er et tiltak hvor pensjonister stiller som frivillige for å være tilstede på skoleveien til barn og unge for å forebygge mobbing og bedre trafiksikkerheten.

Eksempler på gode tiltak

1. Tønsberg Røde Kors sitt tiltak *Til Topps* hadde ukentlige treningsturer for innvandrere og flyktninger, hvor et sentralt mål var å gå Galdhøpiggen. 52 personer ble med til Galdhøpiggen. Det rapporteres at tiltaket lyktes med å inkludere personer med ulik bakgrunn, og å skape et nytt sosialt nettverk for deltakerne. Tiltaket bidro til å legge til rette for økt deltakelse på arenaer hvor folk med innvandrerbakgrunn er underrepresentert.

2. Skedsmo Dialog er et flerkulturelt kvinneforum/nettverk i Skedsmo kommune som fungerer som en møteplass mellom etnisk norske, innvandrere og offentlig sektor i kommunen. Målet er å styrke samarbeidet mellom disse gruppene/aktørene i det lokale integreringsarbeidet, og å utvikle et flerkulturelt lokalsamfunn basert på likeverd og respekt. Forumet møtes fire ganger årlig i Skedsmo rådhus for informasjonsdeling, planlegging og dialog om forskjellige temaer som opptar deltakerne. Dialogen gjennomføres etter Dialogmetoden, utviklet av Nansen Fredssenter. Eksempler på aktiviteter Skedsmo Dialog gjennomfører: Internasjonal kvinnedag - 8. mars feiring, folkemøter i Skedsmo bibliotek, uformelle kvinnetreff i Frivilligsentralen en gang i måneden, samtalegrupper hver uke i Skedsmo bibliotek, treningsgruppe for kvinner og lederopplæring i dialogmetoden. Deltakere i Skedsmo Dialog i 2015 var: Afghansk kvinneforening, Skedsmo Sanitetsforening, Kurdisk kvinneforening i Romerike, polske kvinner i St Magnus, Kurdisk demokratisk kvinneforening i Norge, Akershusmuseet, Pakistansk kulturforening i Skedsmo, Skjetten svømming, Røde Kors omsorgsavdelingen, Vietnamesisk barnegruppe, Eritreisk kulturforening, Strømmen IF, Kvinneforum Strømmen, SOS barnelandsbyer Skedsmo, Himilo community center, Strømmen og Skjetten sanitetsforening, Bahai, Skedsmo kommune ved kultursektoren, Frivilligsentralen, SLT koordinator, Skedsmo bibliotek og politikere.

3. Tromsø kommune rapporterer at tiltaket **Barnas Internasjonale Gatefest** var vellykket når det gjelder å bringe folk med ulik bakgrunn sammen. Målgruppen for tiltaket var barn med og uten innvandrerbakgrunn. Tiltaket bestod av flere barneaktiviteter, slik som å lage masker, få ansiktsmaling, være med på barnedisko, hoppe tau, fly med drager og lage perlearmbånd. Tiltaket var et samarbeid mellom FN-sambandet, Redd Barna, Tromsø Idrettsråd, UDI og Tromsø kommune. Flere med innvandrerbakgrunn, deriblant beboere på mottak, deltok som frivillige. Slike felles samarbeidstiltak kan bidra til å skape overskridende tillit i lokalsamfunnet.

4. Oslo kommune gir støtte til **Sagene Internasjonale og Flerkulturelle Frivillighetssentral (SAIFF)**, og rapporterer at SAIFF retter seg særskilt mot marginaliserte grupper i samfunnet, som beboere i kommunale boliger. I snitt besøkte 80 personer daglig i 2015. SAIFF består av rundt 25 ulike organisasjoner, og det gjennomføres jevnlig aktiviteter for å aktivisere barn og ungdom, og sentralen fungerer som en møteplass for folk med ulik bakgrunn.

2. Nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet

Dette er en tilskuddsordning for organisasjoner som betegnes som nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet. Støtten øremerkes til den enkelte organisasjon over statsbudsjettet. Dette innebærer at dette ikke er en søknadsbasert ordning, og at den

endelige beslutningen om tilskudd tas i Stortingets behandling av statsbudsjettet. I 2015 var det 14 organisasjoner som fikk støtte gjennom denne ordningen.

Målet med tilskuddsordningen er beskrevet i Prop. 1 S 2014 – 2015:

«Målet med tilskotet til nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet er å medverke til auka deltaking i, og auka tillit til, samfunnet blant innvandrere og barna deira. Tilskotet skal medverke til å gi alle dei same moglegheitene, rettane og pliktene når det gjeld å delta i samfunnet og å ta i bruk egne ressursar. Dei nasjonale ressursmiljøa vil ha ei viktig rolle i å følge innvandrings- og integreringsfeltet. Dei skal mellom anna vere ei kjelde til alternativ kunnskap, formidling av erfaringar og synspunkt frå innvandrere og barna deira. Miljøa skal samle og formidle eksisterande kunnskap og kompetanse på integreringsfeltet basert på erfaring, ei brei kontaktflate og solid forankring i ulike innvandrarmiljø. Miljøa skal dekkje ulike behov i arbeidet med integrering.»

Det utarbeides ikke målekriterier for tilskuddet utover det som står i Prop. 1 S.

Av de 14 organisasjoner som fikk støtte gjennom denne ordningen i 2015, har flere av organisasjonene vært på ordningen i mange år, og er godt kjente. Organisasjonene arbeider innen et bredt spekter av tematikk og områder, og har også ulik metodebruk. Det er således en sammensatt gruppe organisasjoner, som har det til felles at de arbeider med temaer knyttet til innvandrings- og integreringsfeltet. Organisasjonene har ulike formål og målgrupper, og har derfor et stort potensiale til å nå ut til ulike deler av innvandrerbefolkningen. Dette gjør dem også godt egnet til å formidle erfaringer og synspunkt fra et bredt spekter av personer med innvandrerbakgrunn. Flere av organisasjonene har stor kapasitet til å mobiliserer innvandrerbefolkningen, og dermed stort potensiale for å påvirke deres deltakelse i samfunnet og deres tillit til det norske samfunnet.

Oversikt over organisasjoner som fikk støtte i 2015

Organisasjon	Tilskudd
Antirasistisk senter (ARS)	kr 2 175 000
Caritas Norge	kr 1 000 000
Human rights service (HRS)	kr 1 835 000
Innvandrerens landsorganisasjon (INLO)	kr 800 000
Kristent interkulturelt arbeid (KIA)	kr 1 265 000
LIM – likestilling, integrering, mangfold	kr 700 000
Minotenk – minoritetspolitisk tenketank	kr 750 000
MiRA	kr 2 050 000
Multikulturelt initiativ- og ressursnettverk	kr 500 000
Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)	kr 1 970 000
Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD)	kr 1 440 000
Samora	kr 500 000
Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)	kr 1 850 000
Utrop	kr 500 000

I henhold til tildelingsbrevet fra departementet leverer IMDi en egen rapport med forslag til fordeling av støtte over statsbudsjettet 2017 for denne ordningen. I denne rapporten kommer IMDi også med en kort oppsummering av organisasjonenes rapporteringer for 2015. I rapporten presenteres også eventuelle organisasjoner som har sendt en forespørsel om å bli inkludert i denne tilskuddsordningen. I henhold til tillegg 2 til tildelingsbrevet skal IMDi også levere en rapport med innspill til departementets gjennomgang av tilskuddsordningen.

Eksempler på gode tiltak

1. Minotenk har utarbeidet et eget kursopplegg for unge vokse mellom 18 og 25 år, og som er interessert i menneskerettighetsspørsmål og fredsfremmende. Kurset heter «SELMA – aspire peace», og et ett-årig program som startet opp i oktober 2015. Målet er å gi unge verktøy til å delta i den offentlige debatten, til å bekjempe ekstremisme på nett, og til å fremme menneskerettigheter og toleranse. Gjennom kurset drar deltakerne på ekskursjoner og deltar i månedlige seminarer og workshops. Man vil lærer om demokratiske utfordringer, konfliktløsning, skriveteknikk, hvordan man deltar i den offentlige debatten, nettverksbygging, mediehåndtering og internasjonal aktivisme.

2. JobbX, som er **Antirasistisk Senters** karrieresenter for ungdom, har gjennomført månedlige jobbsøkerkurs gjennom hele året. Målgruppen er primært unge mellom 16 og 26 år. De rapporterer at blant ungdommene som har oppsøkt dem har det vært enslige mindreårige, etnisk norsk ungdom, arbeidsinnvandrere, lærlinger, studenter, nyutdannede, skole-dropouts, personer som har flyttet til Norge med sine etnisk norske partnere og andre. I 2015 gjennomførte JobbX 11 ordinære jobbsøkerkurs, og hadde 166 deltagere.

3. Holdningsskapende/forebyggende arbeid mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlig begrensning av unges frihet

IMDi har fra 2008 hatt en tilskuddsordning hvor frivillige organisasjoner kan søke om prosjektstøtte til holdningsskapende/forebyggende arbeid mot tvangsekteskap. Fra 2012 overtok IMDi tilskuddsordningen til frivillige organisasjoners holdningsskapende/forebyggende arbeid mot kjønnslemlestelse fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Disse to tilskuddsordningene ble slått sammen til én ordning i 2012.

Tilskudd til frivillige organisasjoners forebyggende og holdningsskapende arbeid mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er et tiltak (tiltak 8) i Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet (2013–2016). I statsbudsjettet for 2015 var det satt av 10 mill. kr til ordningen. Målet med ordningen er å stimulere frivillige organisasjoner til å forebygge tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet. Dette skal gjøres gjennom å arbeide for endring av holdninger og praksis i aktuelle miljøer. Gjennom dette vil man forebygge at kjønnslemlestelse blir gjennomført på barn som har opphold i Norge og øke sjansene for at de unge kan ta selvstendige valg når det gjelder valg av ektefelle.

IMDi mottok 40 søknader fra 39 ulike søkere/organisasjoner, på til sammen kr. 19 087 739,-. 25 prosjekter fikk tildelt støtte over ordningen i 2015 på til sammen kr. 8 581 430,-. Av de 25 prosjektene er 17 videreføringer fra 2014, mens 8 er nye. Videre ble 8 prosjekter (av 12 som søkte) innvilget flerårig støtte, dvs. over to år. 7 av prosjektene har tema tvangsekteskap, 5 har en kombinasjon av temaene tvangsekteskap og alvorlige begrensninger av unges frihet, 12 prosjekter omfattet tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet, mens 1 prosjekt kun omhandler kjønnslemlestelse. Prosjektene som har fått støtte omhandler ulike typer informasjons- og endringsarbeid med tiltak som samtalegrupper for jenter og kvinner, gutter og menn, hjemmebesøk, dialog- og debattmøter for unge og voksne, foredrag, workshops, empowermentkurs, filmproduksjon, m.m.

I tråd med tiltak 7 og 8 i Handlingsplanen, har IMDI i 2015 prioritert prosjekter som mobiliserer ungdom til selv å bekjempe alvorlige begrensninger av unges frihet tvangsekteskap og/eller kjønnslemlestelse. Videre har IMDi lagt vekt på å fremme holdningsskapende arbeid rettet mot menn og gutter, og støtter prosjekter som har til hensikt å styrke menn og gutter i sine roller som endringsagenter og rollemodeller.

De frivillige organisasjonene som har mottatt tilskudd har en viktig rolle gjennom holdningsskapende og informasjonsarbeid. Organisasjonene som har fått tildelt støtte i 2015 har gjennom sine aktiviteter nådd bredt ut til innvandrerbefolkningen. Organisasjonene har hatt aktiviteter rettet mot både foreldregenerasjonen, religiøse ledere og ungdommer. Tilskuddsordningens fokus på forebyggende arbeid gjennom holdningsendring fordrer at organisasjonene foruten kunnskap og kompetanse på fagområdet, også har nettverk og gjennomslag i aktuelle miljøer. Dette er avgjørende for å nå målet med tilskuddsordningen. Organisasjonenes forankring og gjennomslag forsterker prosjektenes potensiale til å utgjøre et supplement til myndighetens arbeid. Gjennom å styrke rollen til disse organisasjonene bidrar ordningen til å styrke innvandrerbefolkningens tillit til det norske samfunnet. Flere av organisasjonene som har mottatt støtte i 2015 har aktivt tatt i bruk metoder som likemannsarbeid. IMDi mener at denne metodikken er spesielt relevant for å oppnå målsettingen med å øke deltakelse i frivillige organisasjoner. Likemannsarbeid kan bidra til å redusere barrieren fra å være mottaker til å bli en deltaker.

Oversikt over organisasjoner som fikk støtte i 2015

Organisasjon	Prosjektnavn	Geografisk område	Tilskudd
Ungdom Mot Vold	KAMP for selvstendig valg 2015	Oslo/Akershus	400 000
Stiftelsen Oslo Krisesenter	Gutteprosjektet	Oslo	350 000
Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Bergen	Økt valgfrihet for unge og foreldre gjennom dialog og nettverksarbeid	Bergen	500 000
Skeiv Verden	Åpen og trygg 15	Østlandet	450 000
Kirkens Ungdomsprosjekt	Jentegrupper for jenter med minoritetsbakgrunn	Kristiansand	400 000
Furuset Idrettsforening	Fremtidens veiledere, ditt liv - dine valg	Oslo	400 000
Multikulturelt Initiativ Og Ressursnettverk (Mir)	Et liv uten frykt og tvang	Oslo, Kristiansand, Bodø	350 000
Stiftelsen Amatheia	Mobilisering for forebygging mot kjønnslemlestelse og tvangsekteskap	Østfold, Vestfold, Akershus og Oslo	350 000
Fuuse talks	Fuuse AS	Hele landet	500 000
Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo, PMV	Familieliv, religion og tradisjoner	Oslo	380 000
Sagal Help To Self Help Organization	Kultur kan endres!	Østlandet	260 000
Minotenk	iLove-identitet og kjærlighet + Etablere nettverk	Oslo/hele landet?	300 000
Oslo Røde Kors	Røde Kors-telefonen om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse	Oslo	283 430
Equality	Norsk nok	Østlands-området	175 000
Stiftelsen Kvinneuniversitetet Nord, KUN senter for kunnskap og likestilling	Kulturer i brytning	Steinkjer og Hamarøy	400 000
Ilm - Islams Lære & Metode	Mitt liv, Mitt valg & Min fremtid - forebyggende arbeid mot TVE og KLL	Oslo, Drammen	328 000
Stiftelsen Kirkens Bymisjon I Trondheim, Batteriet Midt-Norge & Aksept og mestring	Søster til søster	Trondheim	245 000
Vest-Agder Røde Kors Distriktskontoret	FLEXid 2015	Vest-Agder	210 000
Vest-Agder Røde Kors Distriktskontoret	Flyktningguide med fokus på holdningsskapende arbeid mot tvangsekteskap	Vest-Agder	300 000
Vestfold Røde Kors	Holdningsskapende/forebyggende arbeid for og med kvinner i Vestfold	Vestfold	500 000
Tyrkisk Kvinneforening	Nei, nei og nei til tvangsekteskap	Oslo/Akershus, Drammen, Nedre Eiker/ Mjøndalen, Stavanger, Porsgrunn, Moss	200 000
Lunar	Sisters jentegrupper, Sisters kvinnegruppe, Kompis guttegruppe, Dialogprosjektet	Lillesand	400 000
Palestinaforeningen/Alamal	Holdninger, innstillinger, kulturer og relasjoner	Bergen/Omegn	350 000
Pakistansk Kulturforening Skedsmo	Empowerment for unges valg mot frihet	Skedsmo	350 000
Stiftelsen Kirkens Bymisjon I Trondheim	Tradisjoner i vår kultur	Trondheim	200 000

Eksempler på gode tiltak

1. Furuset Idrettsforeningen har gjennom å ta utgangspunkt i ung til ung-metodikk utdannet rollemodeller i lokalsamfunnet. Gjennom å utdanne ledertalenter fra videregående skoler, har prosjektet lyktes i å skape stor grad av troverdighet i lokalsamfunnet. Avstanden mellom formidler og mottaker reduseres. Videre gir denne metoden tilgang til ungdomsmiljøer som kan være vanskelig å nå for det offentlig.

2. Pakistan kulturforening Skedsmo har siden 2014 mottatt støtte av IMDi. Prosjektet «Empowerment for unges valg mot frihet» har gjennom dialogarbeid med ungdommer og foreldre jobbet med forebygging av tvangsekteskap. Pakistansk kulturforening Skedsmo har opparbeidet seg god kontaktflate i kommunen og samarbeider med flere sentrale aktører lokalt i sitt holdningsskapende arbeid.

Organisasjonen samarbeider med Romerike Politi, Oslo Røde Kors, minoritetsrådgiver i Skedsmo kommune, PMV og Romerike barnevern. Organisasjonen har gjennom sitt arbeid etablert gode samarbeidsrelasjoner med andre lokale innvandrersorganisasjoner, blant annet Afghansk forening og Kurdisk forening i Skedsmo. Organisasjonen jobber systematisk med å opparbeide seg tillit både hos kommunen og andre innvandrersorganisasjoner. Dette gjøres ved å innhente og koble fagkompetanse i kommunen opp mot behovet i innvandrersorganisasjonene og deres medlemmer. Dette fører til opparbeidelse av lokal tillit mellom tjenesteapparatet og lokale innvandrersorganisasjoner. Organisasjonen startet arbeidet sitt med å tilby aktiviteter rettet mot innbyggere med pakistanske bakgrunn i Skedsmo kommune, samtidig som organisasjonen har etterstrebet å være synlige i lokalsamfunnet og gjøre sin kompetanse tilgjengelig for andre. Samarbeidet mellom Pakistansk kulturforening og andre innvandrersorganisasjoner er et godt eksempel på hvordan tradisjonelle sammenbindende organisasjoner kan etablere nettverk som bidrar til overskridende tillit.

2. Multikulturelt Initiativ Og Ressursnettverk (MiR) har siden 2012 jobbet med en rekke temaer rettet mot innvandrerbefolkning. MiR har i 2015 mottatt støtte for sitt holdningsskapende og holdningsendrende arbeid rettet mot innvandrere med bakgrunn fra Øst-Afrika. MiR benytter seg av metoden dialogbasert empowerment, de legger stor vekt på relasjonsbygging og kultursensitiv formidling. Organisasjonen mobiliserer ressurssterke personer med innvandrerbakgrunn i planlegging og gjennomføring av dialogseminarene. Dette anser de som et viktig grep som bidrar til å skape tillit mellom kursholderne og deltakerne.

4. Informasjons- og veiledningstiltak rettet mot innvandrere

Tilskuddsordningen er todelt og gjelder prosjektstøtte til 1) informasjon om det norske samfunnet rettet mot arbeidsinnvandrere og personer som ikke er omfattet av introduksjonsordningen, og 2) aktiviteter knyttet til intensjonsavtaler mellom IMDi og frivillige organisasjoner. Ordningen er primært for frivillige organisasjoner. Det var avsatt 7,45 mill. kroner totalt til denne ordningen i 2015.

Del 1 - Informasjon om det norske samfunnet rettet mot arbeidsinnvandrere og personer som ikke omfattes av introduksjonsordningen.

Del 1 gjelder støtte til prosjekter som gir informasjon og veiledning om det norske samfunnet til arbeidsinnvandrere og personer som ikke omfattes av introduksjonsordningen. Det gis støtte til informasjonstiltak som omfatter lover og regler, offentlige tjenester og lokalt frivillig organisasjonsliv. Hensikten er å gi innvandrere informasjon som er tilpasset deres behov for kunnskap om, og innføring i, det norske samfunnet.

Ordningen er primært for arbeidsinnvandrere og familiegjennforente som ikke omfattes av introduksjonsordningen. Målgruppen er stor. Eksempelvis teller arbeidsinnvandrere fra Polen og deres familier nå ca. 100 000, og utgjør den største innvandrergruppen i Norge. Tilskuddsordningen bidrar til at man i større grad når ut til denne gruppen med informasjon og veiledning, noe som er viktig, da arbeidsinnvandrere og mange familieinnvandrede ikke omfattes av andre tilskuddsordninger.

Arbeidsinnvandrere er en spesielt utsatt gruppe på flere områder. I utgangspunktet var arbeidsinnvandrerne ment å skulle klare seg selv, noe forskning viser at ikke er tilfelle for mange, jf. FAFOs rapport fra 2013 "Innvandrerne som skulle klare seg selv". Mange av dem har etter hvert bosatt seg permanent og fått familien sin til Norge. Mange befinner seg i arbeidslivets randsoner, med usikre og dårlige arbeidsvilkår. De er ofte gjenstand for sosial dumping, og ved økende arbeidsledighet er de spesielt utsatt. Manglende språkkunnskaper fører også til at mange i målgruppen havner i vanskelige situasjoner og

har behov for rettshjelp. Flere av prosjektene rapporterer om et stort og økende behov for slik bistand. Målgruppen familieinnvandrere er også stor og omfatter mange kvinner, både familiegjenforente til arbeidsinnvandrere og med norske borgere. Flere i denne målgruppen mangler språk og kunnskaper om det norske samfunnet og sosialt nettverk. Dette gjelder ikke bare nyankomne; tiltakene når også en del kvinner med lengre botid, men som fortsatt mangler grunnleggende kunnskap om samfunnet de lever i. Flere av prosjektene har hatt innvandrerkvinner som målgruppe (Stella Røde Kors kvinnesenter, LIN, PAWA, JURK).

I 2015 var det satt av kr 4,25 mill. til denne tilskuddsordningen. IMDi mottok 27 søknader med en samlet søknadsbeløp på kr. 11 661 109,-. 13 søknader ble innvilget, hvorav 5 gjaldt prosjekter som ble videreført fra 2014. Fra 2015 ble det innført prosjektstøtte i inntil 3 år med forbehold om Stortingets bevilgning i statsbudsjettet i de påfølgende år, noe som er viktig for prosjektenes gjennomføringsevne, kontinuitet og forutsigbarhet. Seks prosjekter fikk innvilge flerårig støtte (2 eller 3 år) med disse betingelsene. Da samlet søknadsbeløp langt overstiger rammen for denne tilskuddsordningen er det nødvendig med en streng prioritering, og kun de beste prosjektsøknadene blir innvilget. Tildelingene går derfor ofte i favør av de store, veletablerte organisasjonene, som bl.a. har et profesjonelt administrativt apparat til å skrive gode søknader. Mange mindre organisasjoner, ofte innvandrerorganisasjoner, har ikke samme profesjonalitet og ressurser, og taper dermed i konkurransen, selv om de antas å kunne gjøre en god jobb knyttet til formålet for ordningen, og har stor grad av tillit i innvandremiljøene.

Prosjektene som fikk støtte i 2015 spenner vidt geografisk. Det ble gitt støtte til prosjekter med aktiviteter i Oslo, Akershus, Bergen, Drammen, Tønsberg, Trondheim, samt flere kommuner i Nordland. Det ble også gitt støtte til et prosjekt i regi av KIA Stavanger, men dette ble ikke gjennomført. Tematisk favner informasjonstiltakene bredt, og omfatter f.eks. arbeidsrett, arbeidskultur, arbeidsmarkedsorientering, skatteregler, offentlige tjenester/kontor, kulturelle koder, helse, barnevern, barnehage og skole, familiegjenforening, frivillig organisasjonsliv, demokrati/kommunevalg/politikk, norsk historie og geografi, kvinnerett, barnevern, likestillings- og diskriminering, ekteskapslovgivning, boliganskaffelse/ulike bo- og boligeieformer og husleieregler.

Som foregående år prioriterte IMDi å støtte Caritas informasjonscenter for arbeidsinnvandrere i 2015 og Chinese Professionals in Norway sitt Kompetansesenter for innvandrere (se nærmere beskrivelse, Eksempel 1). Disse er godt etablerte tiltak som har stor tillit blant målgruppen, og når mange arbeidsinnvandrere fra henholdsvis EU/EØS-landene og fra ikke-europeiske/ikke-vestlige land med samfunnsinformasjon og veiledning. Videre fikk både Juridisk Rådgivning for Kvinner og Jushjelpa i Midt-Norge videreført sine prosjekter, som yter rettshjelpsinformasjon og juridisk veiledning til arbeidsinnvandrere og familiegjenforente. Prosjektene når mange i målgruppen og har stor overføringsverdi bl.a. gjennom informasjonsmateriell som produseres om ulike juridiske temaer som er relevante for de aktuelle målgruppene.

Oversikt over organisasjoner som fikk støtte i 2015

Organisasjon	Prosjektnavn	Geografisk område	Tilskudd
Caritas Norge	Informasjons- og veiledningstiltak rettet mot innvandrere	Oslo, Drammen, Bergen, Porsgrunn, Ålesund, Stavanger	375 000
Chinese Professionals In Norway	Kompetansesenter for Innvandrere	Oslo-området	350 000
Juridisk Rådgivning For Kvinner	Jussambassadørprosjektet	Oslo	500 000
Jushjelpa i Midt-Norge	Sosial dumping av arbeidsinnvandrere	Trondheim	420 000
Kristent Interkulturelt Arbeid	Info og veiledning for arbeidsinnvandrere i Oslo Sentrum og Oslo Øst!	Oslo	255 000
LIN Likestilling Inkludering Og Nettverk	Ny i Norge	Oslo, Groruddalen	350 000
Norges Røde Kors	Stella Røde Kors Kvinnesenter	Oslo, Tønsberg og Skedsmo	350 000
Norsk Folkehjelp Oslo	Arbeidsmarkedsorientering til arbeidsinnvandrere	Oslo	350 000
PAWA	Informasjon og veiledning til arikanske kvinner i Norge	Oslo, Drammen, Lørenskog	350 000
Stiftelsen Kirkens Bymisjon I Bergen	Informasjonsformidling og veiledning til norsk språk, jobb og samfunn.	Bergen	350 000
Stiftelsen Kvinneuniversitetet Nord	Ny i Norge, samfunnskurs	Nordland; Øksnes, Sortland og Lødingen	350 000
Kvinnherad kommune Frivillighetssentralen	Bli her	Kvinnherad	150 000
KIA Roagaland	Kulturkompetanse - informasjon og veiledning for arbeidsinnvandrere i Stavanger	Stavanger	100 000

Eksempler på gode tiltak

1. Organisasjonen Chinese Professionals in Norway (CPN) har siden 2012 drevet prosjektet «Kompetansesenter for innvandrere» med støtte over ordningen. Prosjektet retter sitt hovedfokus mot nyankomne arbeidsinnvandrere og deres familiemedlemmer, særlig arbeidsinnvandrere som kommer fra utenfor EU/EØS-området og fra ikke-vestlige land. Mange av disse arbeidsinnvandrerne, og deres familier, opplever store vanskeligheter i sitt første møte med det norske samfunnet. Disse vanskelighetene omfatter kulturforskjell (både på jobb og i fritid), ukjente lover og regler, et nytt system med barnehager og skoler, og utfordringer knyttet til helt dagligdagse gjøremål. CPN er en frivillig innvandrersorganisasjon med ca. 700 medlemmer. Disse er høyt utdannede personer med kinesisk bakgrunn, som er samfunnsengasjerte og som jobber innen mange bransjer, både innenfor offentlig sektor og norsk næringsliv.

De fleste av CPNs medlemmer kom til Norge i voksen alder, og har erfaringer fra egen integreringsprosess (språkbarrierer, mangelfull tilgang til informasjon og veiledning, og vansker med å få kontakt med lokalsamfunnet), som er en verdifull kompetanse i arbeidet med å gi informasjon og veiledning til målgruppen. Et grunnleggende behov for nyankomne arbeidsinnvandrere fra ikke-vestlige land er faste møteplasser hvor de kan treffe andre med samme bakgrunn/situasjon. Det er en stor utfordring at det mangler tjenester som kan hjelpe målgruppen å tilpasse seg det norske arbeidsmiljøet og samfunnet på en rask og enkel måte. I tillegg er det et stort behov for individuell veiledning og løsninger på konkrete problemstillinger og spørsmål i oppstartfasen. CPN har gjennom sine medlemmer et bredt kontaktnettverk innen innvandrermiljøene og norsk næringsliv. Gjennom sine aktiviteter skapes møteplasser og sammenbindende tillit mellom mennesker i denne målgruppen arbeidsinnvandrere. Samtidig blir deltakerne også knyttet til et større nettverk (profesjonelle nettverk), og det bygges opp en mer overskridende tillit til norsk arbeidsliv og samfunnsliv. I 2015 arrangerte CPN tre nettverksbyggende samlinger, to av dem i form av faglige seminarer (et om arbeidsmiljøloven, og et om entreprenørskap, skatteloven og norsk jobbkultur, og den

tredje en 2-dagers veiledning-training workshop med vellykkede innvandrere (inkludert tre Topp-10 vinnere) som mentorer, hvor deltakerne mottok personlig veiledning, gjorde gruppearbeid og ansikt-til-ansikt øvelser. I tillegg utarbeidet og publiserte CPN tre elektroniske informasjonsbrosjyrer med samling av viktige opplysninger om bestemte temaer som innovasjon og entreprenørskap, innføring i skatteloven, samt arbeidsmiljøloven. Informasjon knyttet til prosjektets publiseres på prosjektets nettside www.workinginnorway.no.

2. Likestilling, Inkludering og Nettverk (LIN) startet prosjektet «Ny i Norge» i 2011 med formål å skape en arena for nyankomne minoritetskvinner, der hver kvinne kan være en aktiv deltaker i å utvikle sine muligheter for samfunnsdeltakelse. LIN har siden drevet og utviklet sitt informasjons- og veiledningsarbeid, og er et godt etablert og godt benyttet informasjonstilbud for målgruppen innvandrerkvinner som ikke omfattes av introduksjonsordningen. LIN har flerkulturell kompetanse, gjennom at ansatte og frivillige har innvandrebakgrunn, og dermed tilgang på flere språk som gjør at råd og veiledning blir gitt på et språk deltakere behersker godt.

Tilbudet som gis består i hovedsak av individuelle veiledningssamtaler gjennom oppmøte i organisasjonens egne lokaler (daglig tilbud) og kursvirksomhet/foredrag, i tillegg til generelt informasjonsarbeid bl.a. via LINs nettside, egen facebook-side, epost og distribusjon av skriftlig informasjonsmaterieil. I de individuelle samtalene gis informasjon og veiledning i forhold til mange ulike tema, bl.a. obligatoriske norskprøver, rettigheter i forhold til grunnskole og videregående skole, informasjon om høyere utdanning og godkjenning av utenlandsk utdanning, arbeidsmarkedet, henvisning til aktuelle instanser. I tillegg tilbyr LIN personlig råd- og veiledning etter behov og avtale.

Gjennom kursvirksomheten «Ny i Norge» tilbys ukentlig undervisning i LINs lokaler i bydel Alna. LIN har som mål å gi kursdeltakerne en detaljert innføring om det norske samfunnet tilpasset deltakernes norskspråknivå. Dette gjøres ved å gi informasjon om lover og regler, rettigheter, plikter og muligheter på mange samfunnsområder som for eksempel i arbeidslivet, helsevesenet, boligmarkedet, offentlige tjenester etc. På kurset undervises det i forskjellige samfunnsrelaterte temaer som for eksempel barneoppdragelse, utdanningssystemet i Norge, norsk historie, kultur og geografi, og det politiske systemet og en rekke samfunnsaktuelle temaer. Prosjektet fungerer også som en møteplass der deltakerne får mulighet til å bli kjent med andre i samme eller lignende livssituasjon samt for å utveksle erfaringer. LIN framholder at de ved å være en ren kvinneorganisasjon skaper trygghet og tilhørighet for sine deltakere som også er kvinner (sammenbindende tillit).

Del 2 -Aktiviteter knyttet til intensjonsavtaler mellom IMDi og frivillige organisasjoner

IMDi har intensjonsavtaler med åtte frivillige organisasjoner: Frivillighet Norge, Norges Fotballforbund, Norges Røde Kors, Norsk Folkehjelp, Norske Kvinners Sanitetsforening, Redd Barna, Den Norske Turistforening og Norges Idrettsforbund. Den nyeste avtalen, med Norges Idrettsforbund, ble inngått i 2015. Et mål med intensjonsavtalene er å styrke frivillige organisasjoners arbeid med integrering av flyktinger og innvandrere i lokalsamfunnet. Videre er det et mål å inkludere flere med minoritetsbakgrunn som medlemmer, tillitsvalgte og frivillige i organisasjonene. 3,2 mill. kroner var avsatt til dette i 2015. De frivillige organisasjonene er viktige aktører i det lokale integreringsarbeidet og representerer et viktig supplement til det offentlige. Organisasjonene som IMDi har intensjonsavtaler med, er landsomfattende. De har lokalavdelinger og lag rundt i kommunene, sitter på store organisasjonsnettverk, kompetanse og ressurser. Eksempelvis har Norges Røde Kors lokallag i 402 kommuner med til sammen 40 000 frivillige, N.K.S. har 41 000 medlemmer og 650 lokalforeninger, mens Frivillighet Norge har ca. 300 medlemsorganisasjoner. Flere av organisasjonene samarbeider lokalt med andre aktører på integreringsfeltet - som NAV, Flyktingtjenesten, Voksenopplæringen, bibliotekene, med næringslivet, andre

organisasjoner og med hverandre. Slikt samarbeid kan bidra til å skape møteplasser for sosialt nettverk og kontakter inn mot lokalt arbeids- og næringsliv.

Oversikt over organisasjoner som fikk støtte i 2015

Organisasjon	Tilskudd
Norsk Folkehjelp	400000
Røde Kors	725000
Norske kvinners sanitetsforening	400000
Redd Barna	350000
Frivillighet Norge	550000
DNT	375000
Norsk Fotballforbund	200000
Norges Idrettsforbund	200000

Eksempler på gode tiltak

1. Frivillighet Norge gjennomførte i 2015 en rekke tiltak med utgangspunkt i sine medlemsorganisasjoner som bidro til å bygge overskridende tillit og nettverk, og dermed øke samfunnsdeltakelsen for innvandrere. Et eksempel er tiltaket *Inkluderende organisasjoner*, som har som mål å gjøre frivillige organisasjoner bedre rustet til å jobbe med inkludering av nye grupper, med særlig fokus på personer med minoritetsbakgrunn. Som en del av dette tiltaket tilbyr Frivillighet Norge workshopen «Velkommen til oss». Opplegget blir tilpasset den enkelte organisasjons behov, og skal bidra til å oppdage terskler i egen organisasjon og utvikle strategier for å rekruttere nye grupper. Det ble gjennomført 6 workshops om inkludering av etniske minoriteter i 2015. Organisasjonene som deltok melder om at dette øker motivasjonen til å jobbe med inkludering.

Et annet eksempel er «Møteplass»-konferansen 2015 for ulike typer organisasjoner, herunder innvandrersorganisasjoner, som ble gjennomført i samarbeid med Sogn og Fjordane fylkeskommune. Konferansen ga minoritetsorganisasjonene anledning til å få synliggjort sine ressurser, og til å knytte nettverk. Frivillighet Norge lyktes videre godt med *Kurs for små og nystarta organisasjoner* om organisasjonsdrift. Det blir lagt vekt på å nå både innvandrersorganisasjoner og andre organisasjoner, for å skape et faglig fellesskap og anledning til å knytte nettverk. I 2015 ble det gjennomført 12 slike kurs, og med godt rekrutteringsarbeid lyktes det å få over 50 % deltakelse fra etniske innvandrersorganisasjoner/miljøer. Å bruke tid og ressurser på å rekruttere rapporteres som et av de viktigste gode grepene for å nå nye målgrupper, og skape arenaer med større mangfold.

2. Redd Barna Det kan være utfordrende for innvandrerforeldre å ivareta integreringsprosessen til barna når de selv er nye i landet og prøver å finne sin plass i samfunnet. En vesentlig del av barn og unges fritid i Norge brukes på organiserte aktiviteter. Manglende kjennskap til og erfaring fra typiske fritidsaktiviteter som fotball, korps, dans og annet kan skape avstand mellom barn med flyktningbakgrunn og andre barn i skolen, og kan bidra til stigmatisering av barn med flyktningbakgrunn. Redd Barna har siden 2007 jobbet med integrering av flyktningbarn som har fått opphold og bosetting i norske kommuner. Prosjektet "En god nabo", er et godt eksempel på et tiltak som bidrar til å skape overskridende tillit, nettverk og deltakelse i lokalsamfunnet/fritidsaktiviteter. Tiltaket drives i de største byene, og skal både legge til rette for aktiviteter og bidra til nettverksbygging for og med barn og familier som ikke er inkludert i lokalmiljøet. Frivillige i Redd Barna settes sammen i team som følger opp nylig bosatte flyktningfamilier. Teamet skal gjøre barna trygge på det nye nærmiljøet og vise dem hvilket tilbud og aktiviteter som finnes, slik at de kommer raskt i gang med ønskede fritidsaktiviteter. Familiene rekrutteres ved at foreldre får informasjon om tilbudet gjennom introduksjonsprogrammet i kommunen, for deretter å melde sin interesse via sin kontaktperson. Redd Barna jobber kontinuerlig med å kvalitetssikre de frivillige gruppene, tilby opplæring og oppfølging. Tilbakemeldinger fra frivillige, kommuner og familier som har fått oppfølging fra frivillige i Redd Barna er positive.

Gjennom jevnlig kontakt og oppfølging fra Redd Barnas frivillige fremmes deltakelse og kjennskap til organiserte fritidsaktiviteter blant nylig bosatte flyktningfamilier, som en sentral faktor for å bli inkludert i et lokalsamfunn i Norge. Det ble i 2015 gjennomført aktiviteter knyttet til prosjektet i Finnsnes, Tromsø, Bergen, Hamar, Oslo, Fredrikstad og Kristiansand i 2015.

5. Innsats for særlig utsatte innvandrergupper

Formålet for tilskuddsordningen er å skape arenaer for direkte kontakt med utsatte innvandrergupper. Det blir gitt støtte til ulike tiltak som bidrar til myndiggjøring og integrering av utsatte innvandrergupper, bygd på samarbeid med ressurspersoner og brobyggere i ulike minoritetsmiljøer. Det var satt av 2 millioner kroner til denne ordningen i 2015, og tilskuddet var øremerket de tre organisasjonene MiRA Ressursenter for kvinner med minoritetsbakgrunn, Kirkens Bymisjon v/Primærmedisinsk Verksted og Leadership Foundation. MiRA-Senteret fikk kr. 650 000,-, Primærmedisinsk Verksted fikk kr. 1 100 000,- og Leadership Foundation fikk kr. 250 000,-.

Eksempel på godt tiltak

MiRA Ressursenter for kvinner med minoritetsbakgrunn har de siste årene utviklet et tilbud til mødre som vil bli veiledere for andre kvinner i sitt lokalmiljø. Tiltaket er støttet over tilskuddsordningen siden 2013. Kvinnene trenes som veiledere gjennom kurs om alternative oppdragelsesmetoder, det norske hjelpeapparatet og barns rettigheter nasjonalt og internasjonalt. Det overordnede målet er å styrke kvinner med innvandrerbakgrunn og deres rolle og innsats i arbeidet for å forebygge vold i barneoppdragelsen. Den sammenbindende tilliten som bygges i mødregruppene basert på felles språk, kultur og erfaringer, i tillegg til å være et kvinnefellesskap, er grunnleggende for suksessen til dette tiltaket. Det er etablert velfungerende mødregrupper i bydelene Søndre Nordstrand, Sagene, Alna og Grorud. Hovedfokuset i 2015 har vært på oppfølging og videreutvikling av allerede sertifiserte veiledere. I løpet av 2015 er det arrangert en kursserie med temaer som barns rettigheter, barneoppdragelse, forebygging av fysisk avstraffelse, stress- og konflikthåndtering, psykisk helse og arbeidsliv. Som oppfølging av denne er det gjennomført en rekke praktiske verksteder hvor mødrene har fått mulighet til å diskutere ulike problemstillinger knyttet til kurstemaene, og å utveksle erfaringer og kunnskap seg imellom.

Litteraturliste

Eimhjellen, Ivar & Signe Bock Seggaard (2010). *Etniske minoriteter og frivillige organisasjoner*. Rapport 2010:8. Oslo/Bergen: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Gambetta, Diego (1988). "Can We Trust Trust?" i Diego Gambetta (red.) *Trust: Making and Breaking Cooperative Relations*. Oxford: Blackwell.

Seggaard, Signe Bock (2011). *Frivillig sektor og innvandrere. Et forskningsbasert notat*. Oslo/Bergen: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Søholt, Susanne, Kristian Rose Tronstad og Hild Marte Bjørnsen (2014). *Innvandrere og sysselsetting i et regionalt perspektiv. En kunnskapsoppsummering*. NIBR-rapport 2014:25, Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.

Wollebæk, Dag & Karl Henrik Sivesind (2010). *Fra folkebevegelse til filantropi? Frivillig innsats i Norge 1997 – 2009*. Rapport 2010:3. Oslo/Bergen: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Ødegård, Guri (2010). *Foreningsliv i et flerkulturelt lokalsamfunn*. Rapport 2010-6. Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Ødegård, Guro, Jill Loga, Kari Steen-Johnsen og Bodil Ravneberg (2014). *Felleskap og forskjellighet: Integrasjon og nettverksbygging i flerkulturelle lokalsamfunn*. Oslo: Abstrakt forlag.